

PILGRIMSLEDER I SVERIGE

Till Nidaros tog man sig från södra Sverige storvägen över Oslo, Hamar, genom GuldbRANDSDalen och över Dovrefjäll, från mellersta Sverige genom Värmland, över Eidskog till Elverum och norrut via Åkreströmmen. Andra tog sig norrut längs Klarälven över Långflon och Trysilområdet. Åtskilliga kom Olavs egen väg, från Selånger vid Östersjön, genom Medelpad och Jämtland till Skalsvattnet, ner genom Verdalen till Stiklestad och Nidaros. Genom de inre delarna av Sverige tog man sig norr och söderut via Romboleden, som sträcker sig från det öppna landskapet i Mälardalen genom Västmanland, Dalarna och Härjedalen till Skarvdörrpasset vid norska gränsen, där Jämt-Norgevägen ansluter från Medelpad.

Nidaros är ett välbesökt pilgrimsmål och den plats där Olav den helige är begravd, Vikingasonen Olof Haraldsson besökte Östersjöländerna och England, men det var i Normandiet som han antog kristendomen. Vid hemkomsten försökte han skapa ett enväldigt norskt kungadöme, men att kristna och ena det norska riket under en kung stötte på starkt motstånd och han tvingades lämna Norge. Via Sverige tog han sig till Ryssland, där han var landflyktig i två år innan han återvände till Norge för att återta tronen. År 1030 drabbade han vid Stiklestad samman med flera av de norska stormännen och en stor bondearmé. Olavs här var dock underlägsen och han stupade med tre sår. Efter kampen förde bonden på Stiklestad liket till Nidaros, där det gömdes i en sandbank innan begravningen fem år senare i Clemenskyrkan. Omedelbart efter det att Olav dött började under och mirakler ske och han fick status som norskt nationalhelgon med ett otal tillägnade kyrkor, festdagar och annat i Norden och Europa.

Vadstena var en kultort dit man vallfärdade från alla väderstreck och spår efter pilgrimer finner man på många spridda platser. 1303 föddes den heliga Birgitta. Hon gjorde ett antal pilgrimsresor, till Trondheim på 1330-talet, till Santiago de Compostela 1341-1342 och till Rom 1349, där hon levde och verkade nästan hela sitt liv. Sommaren 1373 avled hon och kvarlevorna fördes till Vadstena under vintern och våren 1373-1374. Vadstena kloster grundades 1384 och där finns den heliga Birgittas relikskrin. Vadstena Klosterkyrka, byggd enligt den heliga Birgittas anvisningar och invigd år 1430, är idag Vadstena församlings kyrka och ett självklart pilgrimsmål. **Idag vandrar** man till Vadstena söderifrån på Munkaleden och Franciskusleden utmed Vätterns östra strand, Bergslagsleden och vägar utmed Vättern norrifrån, Pilgrimsleden och Skagern-leden genom Skara stift och med båt över Vättern västerifrån samt Klosterleden som förbinder kyrkor och kloster från Östersjön och Söderköping i Östergötland till Vadstena österifrån.

Klosterleden sträcker sig från Alvastra via Vadstena till Skänninge, Vreta, Linköping, Söderköping och Norrköping till Krokek. Leden förbinder 10 kloster eller ruiner efter kloster och 40 kyrkor från Vättern till Östersjön, totalt 25 mil. Arbete pågår att med lokala intressen förbinda Vadstena med Romboleden över Askersund och Örebro samt med Klarälvsleden över Askersund och Kristinehamn.

PILGRIMSLEDER I SVERIGE

Leder mot Vadstena

Klosterleden

Klosterledens sträckning: 2 dagsetapper: Alvastra - Rogslösa – Vadstena.

11 dagsetapper: Kolmården/Krokek – Åby – Norrköping – Styrstad – Söderköping – Gårdeby – Askeby – Linköping - Vreta Kloster – Västerlösa - Skänninge - Vadstena. Markerad/ Kartor i skala 1:50 000 hos Pilgrimscentrum. Etappkartor finns också på:

www.pilgrimscentrum.se Pilgrimscentrum, tel 0143 – 105 71

Romboleden till Vadstena

Från Nidaros till Vadstena: (Romboleden via Bergslagsleden till Klosterleden)

Romboleden — Ludvika - Grängesberg - Stjärnfors/Kopparberg - Nyberget - Uskavi - Hammarby - Blankhult - Ånnaboda - Fjugesta/Riseberga - Hackvad - Kårberg/Skyllberg - Hammar - Medevi - Motala - **Vadstena**. Omarkerad / Kartor i skala 1:100 000

Pilgrimscentrum, tel 0143 – 105 71.

Franciskusleden

Från Jönköping till Vadstena: Jönköping - Kaxholmen - Ölmstad - Gränna - Stava - Berghem/Ödeshög - Västra Tollstad — Alvastra - Klosterleden. Omarkerad / Kartor i skala 1:50 000 Föreningen Franciskusleden / Pilgrimscentrum, tel 0143 – 105 71.

Kartor och vägbeskrivning finns på: www.pilgrimscentrum.se

Munkaleden

Nydala – Tofteryd - Byarum

Markerad / Handbok med Kartor i skala 1:200 000

Föreningen Munkaleden Nydala – Byarum, tel 0370 – 652068

Leder mot Niadaros / Trondheim

Romboleden

Köping – Malma – Guttsta – Kolsva – Gissla – Bernshammar – Hed – Karmansbo – Tomasbo – Uttersberg – Grisbo – Skinnskatteberg – Godkärra – Baggbron – Främshyttan - Billsjön – Viksberg - Söderbärke – Smedjebacken – Ludvika, (*Kommer du från Vadstena eller är på väg*)

dit följer du en annan väg från Ludvika. Se alternativ etapper Romboleden till Vadstena) –

Grangärde – Salå - Älvdalen – Korskölla – Lillhärdal/Mölingdalsvallen – St. Uriel/Lövnäsvalen – Lillhärjeåbygget/Dalbäcken - Lofsdalen/Rombovallen – Fruhåga – Spälvallen - Ransundsjön – Långå – Lillfjällsstugan – Ol jonsvallen - Hedningsgården – Funäsdalen – Bruksvallarna – Ramundberget – Duoresbakke – Gråvålssjön – Skarvdörrspasset – Nedalstugan - Stugudal – Kirkvold/Ås - Gressli – Flora - Selbu – P. Morset folkhögskola - Mostadmarka – Saksvikkorsen - Trondheim. Markerad / Översiktskartor Turistbyrå i Köping, tel 0221 – 256 55, eller Pilgrimscentrum, tel 0143 – 105 71.

www.koping.se

Turistbyrå i Skinnskatteberg, tel 0222 – 450 45

www.skinnskatteberg.se

Turistbyrå i Smedjebacken

Turistbyrå i Ludvika

Turistbyrå i Ljungdalen, tel 0687 – 200 79

Turistbyrå i Älvdalen, tel 0251 - 802 90

Turistbyrå i Funäsdalen, tel 0684 – 214 20

Turistbyrå i Lofsdalen, 0680 – 413 50

Tydal Turistkontor, tel 73 81 59 50

Selbu kommune, tel 7381 6700

www.selbunett.no

Pilgrimsleden St Olof

Selånger – Tuna – Stöde – Torp – Borgsjö - Jämtkrogen - Bräcke – Gällö – Revsund – Pilgrimstad - Brunflo – Östersund – Frösön – Alsen – Matmar – Järpen – Undersåker – Åre - Medstugan - Skalstugan – Sul - Stiklestad – Stjørdal - Trondheim

Markerad / Handbok med Kartor i skala 1:150 000

Härnösands Stift, tel 0611 – 254 00

www.svenskakyrkan.se/harnosandsstift

Jämt – Norgevägen

Jämtkrogen – Bräcke – Revsund – Bodsjö – Oviken – Stuguberget – Storsjö – Ljungdalen - Skarvdörrspasset – Stugudal – Gressli – Selbu – Mostadmarka - Trondheim

Markerad / Handbok med Kartor i skala 1:200 000

Härnösands Stift, tel 0611 – 254 00

www.svenskakyrkan.se/harnosandsstift

Stråsjöleden

Hudiksvall – Haverö – Storsjö

Omarkerad. Elisabeth Andersson, Sensus studieförbund, tel 0650-177 95

www.medeltidihalsingland.se/Foton & Kartor/Kartan_nov2005.JPG

Pilgrimsleden i Klarälvdalen

Karlstad – Forshaga - Munkfors – Ekshärad – Norra Ny – Dalby – Trysil – Åkre - Trondheim
Omarkerad / Översiktskarta

Värmlands Turistråd, tel 054 – 22 25 50

www.varmland.org

Pilgrimsleden i västra Värmland

Blomsjön / Ömmeln / Gillbergsjön – Saxebyn – Eidskog / Morokulien

Markerad / Kartbok i skala 1:50 000

Lokala utvecklingsgruppen Mål 5b Västra Sverige och Karlstad Stift

Leder märkta med pilgrimscentrumsmärke eller omärkta med lokal koppling

Pilgrimsleden genom Skara Stift

Fiskebäck – Habo - Mullsjö – Sandhem – Vartofta – Slöta – Karleby – Torbjörntorp –
Gudhem – Håkantorp – Broddetorp - Varnhem – Norra Lundby – Norra Ving – Skara –
Händene – Hasslösa – Lindärva – Norra Härene – KållandsÅsaka – Mellby – Råda –
Gösslunda – Sunnersberg – Sunnersberg – Otterstad - Läckö

Omarkerad / Översiktskarta

Kinneulle Pastorat, tel 0501 – 420 10

www.svenskakyrkan.se/kinneulle

Dag Hammarskjöldleden

Abisko - Kebnekaise – Nikkaluokta

Markerad / Handbok med Kartor i skala 1:100 000

Luleå Stift, tel 0920 – 26 47 00

www.svenskakyrkan.se/luleastift

Skagernleden

Sjön Skagern runt / Markerad

Per-Erik Tjärnbro, Frosterud 2655, 681 96 Kristinehamn, tel 0551 – 60 324

Pilgrimsleden på Gotland

St Olofsholm – Visby

Markerad / Översiktskarta

Visby Domkyrkoförsamling

Eriksleden

Uppsala Domkyrka – Gamla Uppsala kyrka

Markerad / Översiktskarta

Ga Uppsala församling, tel 018 – 18 70 51,

www.svenskakyrkan.se/pastorat/gamlauppsala

Pilgrimsleden Höör - Hallaröd

Höör – Hallaröd

Markerad

Turistbyrån Höör, tel 0413 – 275 75, 275 95,

www.turisthoor.com

Stiftsgården Åkersberg, tel 0413 – 55 91 00

Letstigen

- Degerfors – Åtop – Svartå

Omarkerad. Karl Andersson, tel 0586 – 414 14

Läs mer:

Pilgrimsleden St Olof, ISBN 91 630 9822 9

En vandringsguide i pilgrimers spår från Härnösands Stift

Jämt-Norgevägen, ISBN 91 630 9824 5

En vandringsguide i pilgrimers spår från Härnösands Stift

Munkaleden, ISBN 91 630 9797 4

En bok om vandringsleden Nydala-Byarum av Föreningen Munkaleden

Bilgrimsleden, ISBN 91 85908 55 X

En utflyktsguide i den heliga Birgittas spår från Östergötlands Länsmuseum, tel 013-230300 (bilutflykt)

Upplysningar:

ROMBOLEDEN - Härnösands Stift, Trädgårdsgatan 7 / Box 94, 87122 Härnösand, tel 0611 - 25400

PILGRIMSLEDEN i Klarälvdalen – Värmlands Turistråd, Tage Erlandergatan 10B, 65220 Karlstad, tel 054 - 222550

JÄMTNORGEVÄGEN - Härnösunds Stift, Trädgårdsgatan 7 / Box 94, 87122 Härnösand, tel 0611 - 25400

PILGRIMSLEDEN St OLOF - Härnösunds Stift, Trädgårdsgatan 7 / Box 94, 87122 Härnösand, tel 0611 - 25400

MUNKALEDEN –Växjö Stift, Östrabo / Box527, 35106 Växjö, tel 0470-773800

FRANCISKUSLEDEN – Pilgrimscentrum, Klostergatan 7, 59230 Vadstena, tel 0143 - 10571

PILGRIMSLEDEN i Skara stift – Skara Stift, Skoltorget 1, Box 173, 53223 Skara, Tel 0511 - 26200

KLOSTERLEDEN - Pilgrimscentrum, Klostergatan 7, 59230 Vadstena, tel 0143 - 10571